

A/A: 896507
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 13/05/2002
Σελίδα: 28
Κατηγορία: Κριτική Θεάτρου

Φούρνος επί τρία

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ **MATZIRH**

Σαν χωράφι ελεύθερο, εύφορο και άτακτο μοιάζει όλο και περισσότερο με κάθε χειμώνα το θεατρικό τοπίο στον τόπο μας. Δηλαδή στην Αθήνα. Λογής λογής θεατρικά σχήματα ξεπηδούν από το πουθενά, μερικά παρ' όλη τη νεότητα και τη μέχρι τούδε αφάνειά τους, σε σταθερά δικά τους στέκια, με εναλλασσόμενο ρεπερτόριο (!) και μόνιμους συνεργάτες.

Τό 'χουν τα ξέφραγα χωράφια να περιέχουν χλωρίδα άγρια και θαυμαστή, έξω από τυποποιημένες προδιαγραφές καλλιέργειας, αλλά και πολλά ζιζάνια άχρηστα και ενοχλητικά. Αυτή είναι η ομορφιά τους. Ξεφυλλίζοντας τα «μανιφέστα» των προγραμμάτων των νέων ομάδων, όλα δηλώνουν με περηφάνια και αποφασιστικότητα την ανάγκη τους για εναλλακτικές φόρμες και αντισυμβατικές τεχνικές που θα φρεσκάρουν το σκονισμένο θεατρικό γεγονός, τους ίδιους και εμάς.

Μερικά σχήματα κάνουν χρήση των νέων δυνατοτήτων που έχουν διασπάσει τα όρια του θεάτρου διεθνώς τα τελευταία χρόνια -βίντεο αρτ, εικαστικές παρεμβάσεις, νέες τεχνολογίες, περφόρμανς κ.λπ.-, άλλα εμμένουν σε οικεία πλαίσια με μικρές τονωτικές ενέσεις πρωτοτυπίας - σύμπραξη με κουκλοθέατρο, χορό, αυτοσχεδιασμό, κ.λπ.

Η ανάγκη για αλλαγή είναι φυσική και απαραίτητη. Ιδιαίτερα σήμερα που τα παλιά ασφαλή όρια δεν χωρούν πια τον νέο τρόπο ζωής. Στους διάφορους σπουδαίους ριζοσπαστικούς ανανεωτές του χρωστά το θέατρο, ως κατ' εξοχήν ζωντανή τέχνη, την εξέλιξη και τον εμπλουτισμό του. Ωστόσο, αποδόμηση δεν σημαίνει οπωσδήποτε και ανασύνθεση. Με τόσες ανανεωτικές σταυροφορίες ανά τον (δυτικό) κόσμο στο όνομα του καινούργιου, τα θεατρικά δρώμενα κατέληξαν σήμερα να αποτελούνται στην πλειονότητά τους από εμμονές με το κυνήγι της πρωτοτυπίας per se. Π.χ. ο Σέξπιρ ως fashion-victim (βλ. παραγωγές του γερμανόφωνου χώρου 2001-02), υπερφίαλα ανατρεπτικές συνθέσεις-επεξεργασίες κειμένων (ας πούμε, αρχαία τραγωδία σε κόμικς) και, κανόνας πλέον, επιμιξίες πολυμέσων...

Στην Αθήνα, μία σειρά από θεατρικές ομάδες, περισσότερο ή λιγότερο γνωστές, μας επεφύλασσαν φέτος στιγμές ευφρόσυνης έκπληξης και αισιοδοξίας για το επίπεδο και τις ικανότητες μιας νέας γενιάς σκηνοθετών, ηθοποιών, χορογράφων, μουσικών, σκηνογράφων, αλλά και δώρα δυσβάσταχτης πλήξης, είτε με συμβατικές кара-ξεπερασμένες προτάσεις είτε με αχταρμάδες από κακοχωνεμένους μοντερνισμούς.

Σχήματα με παράδοξες ονομασίες (Θ όπως Θέατρο, Σπείρα-Σπείρα, Μηδέν ρέζους αρνητικό, Συν Αθηνά, Ονειρο Χ, Bamasto - Χάος κ.ο.κ.) και παράδοξους, ελκυστικούς και ξενόπληκτους τίτλους παραστάσεων (Acropolis Now!, Water-mellon, WWW-Anorgarmus, Chimia.gr, Please kill me, Black Out, Λυκαβηττός Δραπέτης, Μαγιακόφσκι Φλεγόμενος κ.λπ.) πέρασαν από κέντρο και θεατρικά ανύποπτες γειτονιές της πρωτεύουσας, από καφενεία, μπαρ, κλαμπ, δευτερες

σκηνές θεάτρων, φωτίζοντας και τις μέχρι πρότινος νεκρές Δευτερότριτες μεγάλων σκηνών. Σήμερα θα αναφερθούμε σε τρεις παραγωγές, φιλοξενούμενες στο μικρό Θέατρο Φούρνος, γνωστό λημέρι εναλλακτικών ομάδων on the road.

Πάλκο και ψυχοθεραπεία

Αρχίζω από την ενδιαφέρουσα περφόρμανς-ψυχοθεατρική σπουδή *Do you love me?* που ανέβηκε στην αρχή της σεζόν. Μία συμπαραγωγή της Νοητής Γραμμής και της Ομάδας Θεάτρου Heart, βασισμένη σε τρία βιβλία του Αγγλου ψυχιάτρου R.D. Laing. Πρόσωπο της επικαιρότητας των '70s για τις αντισυμβατικές ψυχιατρικές του θέσεις, ως πολέμιος του ηλεκτροσόκ και υποστηρικτής της χρήσης του LSD σαν επιπλέον τεχνική ψυχοθεραπείας, ο Laing συνοψίζεται στη διάσημη ρήση του: «Οι διαταραγμένες προσωπικότητες είναι άνθρωποι υγιείς σε μια κοινωνία άρρωστη».

Αντικείμενο της βραδιάς είναι η ανακύκλωση από γενιά σε γενιά ευνουχιστικών προτύπων ανατροφής και οι τραυματικές πρακτικές βίας και ψυχρότητας ανάμεσα σε συζύγους, γονείς και παιδιά, όπου ο θυμός, η μοναξιά και η ανασφάλεια διαιωνίζονται εσείς σε βάρος της χαράς και της ηδονής.

Παρεμβάλλοντας με χιούμορ καθ' ημάς βιώματα και με το μόνιμο ερώτημα, σαν επιληπτική επιστροφή, «Μ' αγαπάς;», «για πάντα;», καθγιασμένο από τη φωνή του ίδιου του Laing («Eternity is here to stay»), η τρυφερή αυτή μελέτη των βασάνων μας ορίζεται από ένα εναργές κείμενο (επεξεργασία-σκηνοθεσία Ολγα Ποζέλη), μια τεχνοτροπία που αξιοποιεί τη νέα τεχνολογία επιλεκτικά και πέντε φωτισμένους ηθοποιούς: Γιώργος Κατσιγιαννης, Χάρης Μπόσινας, Δέσποινα Νικητίδου, Ολγα Ποζέλη, Γιάννης Υφαντής. Σκηνικά-κοστούμια Κωστή Δάβαρη.

Παρακολουθώντας την παράσταση του Θεατρικού Οργανισμού Νέος Λόγος «Δεν θέλω να ξέρω τίποτα», σε κείμενα Μπρεχτ και Πίντερ και δραματουργική επεξεργασία/σκηνοθεσία Φώτη Μακρή, μας καταλαμβάνει μια νοσταλγία για την απλή αλήθεια. Μπορεί να είναι σύνθετη, αλλά η διαδικασία πρόσληψής της να είναι απλή. Η προτίμηση του σκηνοθέτη για περίπλοκη θεατρική γλώσσα με τάση στην υπερβολή είναι μία παγίδα άλλοτε γόνιμη (βλ. Θέατρο της Ανοιξης 1999), άλλοτε όχι.

Η ιδέα μιας θεατρικής μεταφοράς του κοινωνικού ιδρυματισμού του ανθρώπου, του ψυχολογικού και πολιτικού τρόμου της ύπαρξής μας, είναι καλή, όμως πλατειάζει σε πεδία μεγάλα και δύσκολα. Η παράσταση, διαβάζουμε στο πρόγραμμα, καταπιάνεται με τον «τρόμο της πανίσχυρης εξουσίας» υπό τη μορφή είτε ενός αντιδραστικού κράτους στον μαρξιστή Μπρεχτ είτε των αδιεξόδων της ανθρώπινης επικοινωνίας στον υπαρξιακό Πίντερ. Των περισσότερων κειμένων δεν αναγνωρίζεται εύκολα η ταυτότητα, κι όταν αναγνωρίζεται, αυτά δεν δένουν μεταξύ τους.

Σε ένα άδειο σκηνικό με σκόρπια καθίσματα και μία οθόνη για τα ασφυκτικά κοντινά πλάνα ενός άνδρα (Δημήτρης Καταλειφός) που συνομιλεί με τους ζωντανούς ηθοποιούς («Πώς νιώθεις; Δεν ξέρω. Καλά...») και για την προβολή πολεμικών ντοκιμαντέρ και γεγονότων της Γένοβας, ξετυλίγεται ένα θολό «θέατρο μνήμης» σε μια ανεντόπιστη περιοχή μεταξύ Μπρεχτ και Πίντερ, με σφήνες αναχωρητισμού (Δημήτρης Δημητριάδης;) και επιστημονικών αξιολογήσεων του ανθρώπινου νου (Ολίβερ Σαξ;). Με τόσα πολλά σχόλια, αποφθέγματα, μοτίβα, συν το πληθωρικό συνονθύλευμα εικόνων, η βαθμιαία άμβλυνση των αισθήσεών μας είναι αναπόφευκτη.

Ηρωες-cartoons κινούνται ακατάπαυστα σε ένα αχανές νοηματικό πεδίο, στους ήχους ενός πολυποίκιλου μουσικού ποτ πουρί (το πιο ευφρόσυνο στοιχείο της

βραδιάς - επιμέλεια Ιάκωβου Δρόσου). Μερικοί γυμνάζονται καθώς μιλούν, ένας κάθετος σκυμμένος στον εαυτό του σαν τιμωρημένος, ενώ κάποιοι άλλοι κοπανιούνται γύρω του στο όνομα της αγνότητας και της δημοκρατίας. Η ζωή ένα φρενοκομείο; Πέρα από αυτό το πιθανό όσο και κοινότοπο συμπέρασμα, φαίνεται πως το νόημα αυτού του ταξιδιού στην ανθρώπινη δοκιμασία χάνεται μέσα στη φασαρία ποπ νεωτερισμών και αδούλευτης σύλληψης.

Σκηνικά-κοστούμια: Μαρία Κοκκίνη. Παίζουν: Πέτρος Αλατζάς, Θανάσης Βλαβιανός, Σοφία Βογιατζάκη, Αντώνης Κρόμπας, Στέλλα Κρούσκα.

Ανάμεσα σε δύο ψέματα...

Ξεκινώντας από το γεγονός ότι όλες οι πιθανές ιστορίες έχουν ήδη γραφτεί, ο Γιάννης Αναστασάκης με τον Θεατρικό Οργανισμό Στιγμή διάλεξε τον ξεχασμένο κόσμο των άψυχων ηθοποιών, δηλαδή της κούκλας, για να περιγράψει χαμένες βεβαιότητες, όπως η αγάπη, η συντροφικότητα. Δύο τέχνες που παριστάνουν τη ζωή έχουν την ευκαιρία μιας ενδιαφέρουσας συνάντησης.

Το ότι στο θέατρο άνθρωποι μιμούνται ανθρώπους είναι κάτι που παρ' όλη την αληθοφάνεια δεν ξεχνούμε ποτέ ολότελα. Στο κουκλοθέατρο το χάσμα πραγματικότητας/«ψέματος» διογκώνεται θεαματικά, εφόσον οι «ηθοποιοί» που μας εμπλέκουν συναισθηματικά δεν είναι τελικά παρά λίγα κομμάτια πανί. Η κατασκευασμένη φύση τους επιτρέπει απεριόριστη ποικιλία μεγεθών, μορφών και χρωμάτων και η απουσία ανθρώπινων λεπτομερειών μπορεί να επικεντρώσει την προσοχή μας στην ουσία, στο χορό, λ.χ., όχι στον χορευτή. Εν τούτοις, η Δύση προτιμά για το «σοβαρό» ρεαλιστικό θέατρο της ζωντανούς εμψυχωτές, παραπέμποντας τις κούκλες στην παιδική ψυχαγωγία.

Το έργο του Αμερικανού πολυσυγγραφέα Πολ Γκάλικο Αγάπη για εφτά κούκλες (1954), αφού αξιοποιήθηκε ως νουβέλα, ταινία και μιούζικαλ, διασκευάστηκε φέτος και σε θεατρικό έργο (μετάφραση Κώστια Κοντολέων). Αισθαντικότητα και καλαισθησία (διασκευή-σκηνοθεσία Γιάννη Αναστασάκη) χαρακτηρίζουν την ασυνήθη και ισότιμη σύμπραξη από εφτά φλύαρες και τρισχαριτωμένες κούκλες (κατασκευή Τάκη Σαρρή) και έξι αληθινούς ηθοποιούς, με επικεφαλής έναν θαυμάσιο «ξενομπάτη» κουκλοπαίχτη (Δημήτρης Κανέλλος).

Μία ολόκληρη μικρή κοινωνία που, προτού η μισή ξαναμπεί στις κούτες μετά την παράσταση, μας ξεναγεί στο ρομαντικό, λίγο μελαγχολικό κόσμο πλανώδιων κουκλοθιάσων και σε παιδικά μαυρόασπρα όνειρα καλού/κακού, μέσα από βικτωριανές σκηνογραφικές πινελιές (σκηνικά-κοστούμια Ιουλία Σταυρίδου) και όμορφη μουσική (Αντώνης Λιβιεράτος - Σωτήρης Δεμπόνος). Χαμηλότονες και επιβλητικές, αυτές οι κούκλες έχουν ψυχή...

Παίζουν επιπλέον: Ελενα Κορρέ, Γιώργος Ψυχογιός, Παναγιώτης Δορλής, Μαργαρίτα Βαρλάμου.

Εσωτερικά: Διάττοντα αστέρια. Μικροί περαστικοί (;) θίασοι...

Λεζάντες: Σ. Βογιατζάκη, Π. Αλατζάς, Α. Κρόμπας, Σ. Κρούσκα, Θ. Βλαβιανός στο «Δεν θέλω να ξέρω τίποτα»

Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ